

РЕЦЕНЗІЯ

Сбітневої Людмили Миколаївни

доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри музичного мистецтва та хореографії

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
на дисертацію Оріщенка Антона В'ятчеславовича

«Педагогічна школа Макса Шлоссберга та її значення для розвитку американського трубного виконавства другої половини XX століття», подану на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка, за спеціальністю – 011 Освітні, педагогічні науки

Кардинальні суспільно-політичні зміни в Україні, реформування освітньої галузі безпосередньо пов'язані з орієнтацією на такі фундаментальні принципи як антропоцентризм, гуманізм, розвиток громадянських цінностей та ключових компетентностей особистості. З огляду на важливість окреслених орієнтацій, актуальним є пошук інноваційних джерел їхньої реалізації. Одним із таких ментальних ресурсів, безсумнівно, є зарубіжний історико-педагогічний досвід загалом та становлення професійної американської мистецької освіти (початок XX століття). З огляду на вище зазначене дисертаційне дослідження А. Оріщенка, в якому розглядається педагогічна школа Макса Шлоссберга та її значення для розвитку американського трубного виконавства другої половини XX століття, є актуальним.

Важливо відзначити, що дисертація є складником комплексної науково-дослідної теми кафедри музичного мистецтва та хореографії ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» - «Музичне мистецтво сучасності: історичний, теоретичний та практичний вектори дослідження» (державний реєстраційний номер: 0119U100598).

Презентаційною є джерельна база дослідження, основу якої склали публікації викладачів школи та журналістів-оглядачів з рубрики «Мистецтво.

Мистецька педагогіка» на державному рівні у періодичному виданні «Джульєрдський журнал» (Juilliard Journal), а також в інших виданнях, пов'язаних із Джульєрдською школою. («Ten Years of American Opera Design at the Juilliard School of Music», 1941 рік; «The Juilliard Report on Teaching the Literature and Materials of Music, by Juilliard School of Music», 1953 рік; «Juilliard Journal, published by the Juilliard School», 1985 рік; «Juilliard Journal, published by the Juilliard School», 1985 рік; («Time Capsule», 1912 рік).

Безперечною є **наукова новизна** дослідження, оскільки в ньому *вперше: вперше* проаналізовано школу Макса Шлоссберга в науковій літературі (зарубіжні монографії, документи із архівів Джульєрдської школи, статті та праці американських науковців) здійснено класифікацію джерел і наукової літератури за чотирма напрямки: 1) зарубіжні монографії, присвячені М. Шлоссбергу та його учням, 2) документи із архівів Джульєрдської школи; статті та праці американських науковців; 4) вітчизняні дослідження) та визначено значення Джульєрдської школи (ця центрова для Америки мистецька школа планувалася лише для корінних американців, але потім значно вийшла за межі Америки – в Англію, Китай та інші країни) розуміння того, як саме Макс Шлоссберг створював свою педагогічну школу; схарактеризовано методику учнів Макса Шлоссберга (Джеймса Стемпа, Луїса Девідсона, Гаррі Гланца), у яких було багато від Макса Шлоссберга, але були певні й відмінності. Серед специфічних у звуковидобування, виробленні гнучкості, дихання та повітряної підтримки; серед специфічних музичних методів – метод педагогічного спостереження, бесіда, ілюстрація, демонстрація, метод діалогу. У дослідженні удосконалено уявлення про цілісну педагогічну школу Макса Шлоссберга та її складові.

Не викликає сумнівів і **практичне значення** одержаних результатів. Його положення й висновки можуть бути використані для подальших історико-педагогічних, музикознавчих, культурологічних і філософських наукових досліджень; для вдосконалення й розширення змісту навчальних курсів з історії зарубіжної педагогіки та історії світової культури. Матеріали дослідження

покладено в основу складової посібника: «Педагогічна школа Макса Шлоссберга» (автор А.В. Оріщенко), розроблено методичний супровід (авторські рекомендації), які можна використовувати у процесі фахової підготовки мистецьких спеціальностей закладах освіти III – IV рівнів акредитації, в системі післядипломної педагогічної освіти й самоосвіти.

Аналіз тексту дисертації А. В. Оріщенка та змісту публікацій дисертанта дають змогу дійти висновку про **наукову достовірність** викладених авторкою результатів.

Дисертантом опрацьовано значний масив наукових джерел (230 найменувань із яких 36 першоджерел архівних джерел), на підставі розгляду яких сформульовано власне бачення досліджуваної проблеми.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечується належною методологічною базою, а саме напрямам досліджень: по-перше, зарубіжними виданнями та монографіями, по-друге, документами Джульєрдської школи, по-третє, статтями і працями американських учених, по-четверте, нечисленними працями вітчизняних дослідників. Дослідження характеризується ґрунтовним вивченням і критичним аналізом наукових праць, що не викликає сумніву.

Основний зміст і результати дослідження відбито в їх публікаціях, із них: 4 статті у наукових фахових виданнях України, 1 – у закордонному виданні.

На основі аналізу змісту публікацій А. В. Оріщенка можна констатувати, що наукові положення, висновки та рекомендації, які було отримано в результаті проведеної роботи, у друкованих працях викладено достатньо повно.

Дисертаційна робота А. В. Оріщенка за своїм змістом і формою є завершеним самостійним дослідженням.

У цілому позитивно оцінюючи наукове і практичне значення дисертаційної роботи, висловимо деякі **зауваження та побажання дискусійного характеру:**

1. На нашу думку, варто було б ґрунтовніше зупинитися на педагогічній практиці Макса Шлоссберга в Інституті музичного мистецтва (ІМА), якому він присвятив більшу частину свого життя, а не Джульєрдській школі, якої він хоч і був одним із засновників, проте працював у ній лише на завершальному етапі життя.

2. У дисертації проаналізовано наукові праці, в яких відображено погляди та педагогічну діяльність Макса Шлоссберга, тобто здійснено історіографічний аналіз проблеми. Вважаємо, що вагома частина публікацій, присвячені педагогічній школі видатного музиканта мають дотичний характер до предмету дослідження, а саме педагогічна школа Макса Шлоссберга розглядається в контексті діяльності і розвитку Джульєрдської школи. Слід було б розглянути більше публікацій, присвячених Максиму Шлоссбергу або його діяльності в Інституті музичного мистецтва (ІМА).

3. Незважаючи на те, що автором переконливо обґрунтовано складники педагогічної школи Макса Шлоссберга – педагогічні ідеї та виконавські техніки, принципи навчання, форми організації занять та самостійну роботу студентів, проте ніде не йдеться мова про форми організації контролю в педагогічній школі Макса Шлоссберга. Це б підсилило значущість відтвореної автором моделі.

4. Професійна вища освіта у США сформувалася достатньо пізно порівнянню з аналогічними процесами у країнах Західної Європи. На нашу думку, варто було б зупинитися на передумовах формування вищої професійної музичної освіти в США саме на цьому етапі, тобто на початку ХХ століття.

Висловлені зауваження і побажання не є принциповими для загальної позитивної оцінки дисертації. На основі проведеного аналізу можна стверджувати, що дисертаційна робота відповідає нормативним вимогам «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №167 від 06.03.2019 р. (зі змінами) та Вимогам до оформлення дисертації,

затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України, № 40 від 12.01 2017 р., а її автор А.В. Оріщенко заслуговує рекомендації щодо проведення процедури захисту на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка, за спеціальністю – 011 Освітні, педагогічні науки.

Рецензент –

доктор педагогічних наук, професор,

професор кафедри музичного

мистецтва та хореографії

ДЗ «Луганський національний університет

імені Тараса Шевченка»

СБІТНЄВА Людмила СБІТНЄВА

